

<p>Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące MRPiPS – ministerstwo wiodące</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Elżbieta Bojanowska, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pani Krystyna Wyrwicka, Dyrektor Departament Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tel.: 22 661-12-77, Krystyna.Wyrwicka@mrpips.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 5 kwietnia 2018 r.</p> <p>Źródło: Art. 53 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.).</p> <p>Nr w wykazie prac legislacyjnych Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: 98</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Po kilku latach obowiązywania rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych i analizie wniosków, postulatów i uwag podmiotów prowadzących mieszkania chronione (jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pożytku publicznego) konieczne okazało się wydanie nowego rozporządzenia, które uwzględniałoby zasadne wnioski ww. podmiotów. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wprowadzono zmiany przepisu art. 53, dotyczącego mieszkań chronionych, które weszły w życie z dniem 1 marca 2018 r. Zmieniony przepis precyzuje cel takiej formy wsparcia, wprowadza podział mieszkań chronionych na mieszkania chronione treningowe i mieszkania chronione wspierane, które są już w praktyce prowadzone przez organizacje pożytku publicznego, a w związku z brakiem ustawowej regulacji w tym zakresie – mają dużo problemów m. in. z ich finansowaniem.

Wydanie nowego rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych wynika z upoważnienia zawartego w nowym art. 53 ust. 13 ustawy, które wskazuje na obowiązek określenia minimalnych standardów usług świadczonych w mieszkaniach chronionych treningowych i wspieranych oraz minimalne standardy pomieszczeń w tych mieszkaniach.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt

Projektowane rozwiązanie ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu usług oraz dogodnych warunków bytowych i warunków realizacji usług dla osób korzystających z tej formy wsparcia.

Dzięki wprowadzeniu dwóch rodzajów mieszkań chronionych wzbogaci się oferta podmiotów świadczących takie wsparcie dla osób niepełnosprawnych, w szczególności osób niepełnosprawnych fizycznie lub osób z zaburzeniami psychicznymi, osób w podeszłym wieku lub przewlekle chorych. Mieszkania chronione treningowe, oprócz zapewnienia usług bytowych, mają na celu naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, a w efekcie – umożliwienie prowadzenia samodzielnego życia.

W mieszkaniu chronionym wspieranym także zapewnia się usługi bytowe, ale dodatkowo świadczy pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i w realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Dzięki usankcjonowaniu ww. form wsparcia i określeniu minimalnych wymagań spełnione zostaną oczekiwania środowisk osób niepełnosprawnych, osób starszych i przewlekle chorych. Osoby te będą miały większe możliwości otrzymania wsparcia nieinstytucjonalnego w środowisku lokalnym, a także większe szanse na usamodzielnienie. Projekt rozporządzenia określa minimalne standardy usług oddzielnie dla mieszkań chronionych treningowych i wspieranych, tj. odpowiednio usługi treningowe (np. w zakresie samoobsługi, zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych, prowadzenia gospodarstwa domowego, uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, poszukiwania pracy) oraz usługi wspierające polegające na pomocy m.in. w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych. Usługi bytowe i praca socjalna świadczone są w obu typach mieszkań chronionych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na różnorodność modeli zabezpieczenia społecznego oraz znaczne zróżnicowanie przyjętych koncepcji prawno-organizacyjno-finansowych wsparcia środowiskowego w ramach deinstytucjonalizacji w krajach UE oraz OECD nie można wyróżnić jednego schematu dotyczącego jednostek zapewniających ww. wsparcie, które byłyby odpowiednikiem mieszkań chronionych w polskim systemie pomocy społecznej. We wszystkich krajach istnieją nieinstytucjonalne formy pomocy, w których zapewnione są różnorodne usługi. Tendencją dominującą w krajach UE jest tworzenie wsparcia przede wszystkim w środowisku lokalnym, we własnych mieszkaniach osób niesamodzielnych, wynikające z dążenia do uznania ich prawa do samodzielnego życia. Europejska Sieć Niezależnego Życia (ENIL) w 1992 r. zdefiniowała pojęcie „niezależnego życia” i określiła standardy, które muszą być spełnione, aby działania w tym kierunku mogły zostać uznane za dążenie do zapewnienia osobom niesamodzielnym samodzielnego życia. Nie ma jednolitego modelu wspierania osób niesamodzielnych w środowisku domowym i lokalnym, niemniej jednak idea samodzielnego życia zaczyna dominować nad pomocą instytucjonalną (np. w Niemczech, Bułgarii, na Islandii). Jednak tylko Szwecja oferuje swoim niesamodzielnym obywatelom pełen wybór i kontrolę nad otrzymywanym niezbędnym wsparciem, które służyć ma samodzielnemu życiu, zapewniając im niemal identyczny dostęp do wszystkich usług, jak pozostałym członkom społeczeństwa. W kilku krajach powyższe wsparcie świadczone jest w ramach systemu opieki medycznej, w innych zakwalifikowanie się do pomocy zależy od miejsca zamieszkania (regionu/ rejonu), a w jeszcze innych zapewnia się tylko opiekę fizyczną, nie biorąc pod uwagę potrzeb osób w zakresie wsparcia społecznego/ środowiskowego. Nadal w części krajów dominuje tendencja do rozwoju pomocy instytucjonalnej (np. w Polsce i Rumunii, na Łotwie), ale z kolei w niektórych (w Danii, Norwegii i Szwecji) osoby niesamodzielne nie prowadzą życia w dużych instytucjach, tylko w lokalach grupowych (liczba mieszkańców jest mniejsza niż 6 osób), pawilonach mieszkalnych, z rodzinami lub zupełnie samodzielnie we własnych mieszkaniach. Niestety, nadal „kultura zależności” sprawia, że odpowiedzialność za opiekę nad tymi osobami spada na rodzinę lub bliskich (obserwuje się to zwłaszcza w krajach wschodnioeuropejskich: w Polsce, Bułgarii i Rumunii). Istnieją też duże różnice w zapewnieniu źródeł finansowania niezbędnych usług. Można podzielić je na trzy rodzaje: budżet osobisty osoby (np. w Polsce), bezpośrednia wypłata gotówkowa do samej osoby lub podmiotu zarządzającego wsparciem (np. w Niemczech, Belgii, Holandii) oraz wspieranie płatności bezpośrednich na usługi lub budżetów osób niesamodzielnych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
województwie	16	dane administracyjne	w zakresie kontroli i nadzoru określonego standardu usług i stosowanych procedur
podmioty prowadzące mieszkania chronione (jednostki samorządu terytorialnego – gminy i powiaty, organizacje pożytku publicznego.)	703 podmioty ogółem (612 jednostek samorządu terytorialnego, 91 podmiotów niepublicznych)	MPiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za 2016 r.	realizacja usług na poziomie określonego standardu usług i stosowanych procedur
uczestnicy wsparcia w mieszkaniach chronionych	2774 osoby	MPiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za 2016 r.	możliwość korzystania z usług oferowanych w mieszkaniach chronionych na poziomie określonego standardu

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia został przesłany do zaopiniowania przez wskazanych poniżej partnerów społecznych: na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881) do Forum Związków Zawodowych i Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Związku Zawodowego Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, NSZZ „Solidarność”.

Projekt regulacji został przedstawiony następującym podmiotom:

1. Radzie Pomocy Społecznej przy Ministrze Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
2. Radzie Działalności Pożytku Publicznego,
3. Radzie Dialogu Społecznego,
4. Polskiemu Towarzystwu Pracowników Socjalnych,
5. Stowarzyszeniu Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM,
6. Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

„Razem”,

7. Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną,
8. Polskiemu Forum Pomocy Społecznej,
9. Dolnośląskiemu Forum Pomocy Społecznej,
10. Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych,
11. Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „Centrum”,
12. Stowarzyszeniu Pracy Socjalnej Auxilio Venire,
13. Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Uwagi zgłosiło 10 podmiotów: Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi Integracja, Stowarzyszenie Kobiet Niepełnosprawnych ONE.pl, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „Centrum”, Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie SUBICERE, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi i Prezydent Miasta Zielona Góra oraz Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego, która zakwestionowała przepisy dotyczące konieczności wydzielenia pomieszczenia ogólnego w mieszkaniu chronionym z pokojami wieloosobowymi, liczbę 7 osób w jednym mieszkaniu chronionym jako zbyt małą oraz termin dostosowania do standardów w tym zakresie jako zbyt krótki.

Najwięcej uwag dotyczyło zwiększenia dopuszczalnej maksymalnej liczby osób w jednym mieszkaniu chronionym oraz wydłużenia okresu dostosowania mieszkań chronionych do obowiązujących standardów. Uwagi w tym zakresie zostały uwzględnione. Kilka uwag było nieuzasadnionych, ponieważ wykraczały poza regulacje art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (np. propozycja dodania przepisu, który regulowałby kwestie sprawowania w mieszkaniu chronionym opieki nad dziećmi lub sprawowania opieki nad osobami niesamodzielnymi w stopniu znacznym i wymagającymi całodobowej opieki: karmienie, unikanie powikłań wynikających z długotrwałego unieruchomienia osoby). Część uwag dotyczyła wprowadzenia przepisów, które rozszerzałyby zakres świadczonych usług o np. usługi opiekuńcze, o pranie. Również uwagi dotyczące standardów pomieszczeń były niezasadne, tj. wyposażenia np. w krzesło kąpielowe, system monitorowania czujnikami telemedycznymi (Rada Pomocy Społecznej). W tym miejscu należy zaznaczyć, że zgodnie z delegacją ustawową rozporządzenie ma określać minimalne standardy usług świadczonych w mieszkaniu chronionym i minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniu chronionym.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
budżet państwa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JST	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pozostałe jednostki (oddzielnie)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wydatki ogółem	17,34	16,14	16	14	-	-	-	-	-	-	-	63,48
budżet państwa	8	8	8	7	-	-	-	-	-	-	-	31
JST	9,2	8	8	7	-	-	-	-	-	-	-	32,2
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,14	0,14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,28
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania

Opłaty wnoszone przez osoby korzystające ze wsparcia w mieszkaniu chronionym na podstawie art. 97 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ponadto dofinansowanie z budżetów gmin, powiatów i innych podmiotów prowadzących mieszkania chronione. Należy jednak przyjąć, że większość mieszkań chronionych finansowana jest z opłat uczestników i dofinansowania z budżetów samorządów. Od 2017 r. do 2021 r.– w związku z Programem kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” – uruchamiana jest rezerwa celowa z budżetu państwa na tworzenie nowych mieszkań chronionych. Dotacja wynosi 50% kosztów realizacji zadania.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Szacunkowe koszty finansowe tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych wyliczono na podstawie MPiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za styczeń – grudzień 2016 (brano pod uwagę dane dotyczące liczby mieszkań chronionych prowadzonych przez JST oraz organizacje pożytku publicznego). Dane dotyczące ponoszonych kosztów w związku z funkcjonowaniem mieszkań chronionych nie są zbierane. Ponadto wykorzystano informacje o wysokości opłaty dla jednej osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, zebrane podczas wizyt w takich jednostkach. Przy wyliczeniach kosztów uwzględniono także dane z informacji dotyczącej wykorzystania w 2017 r. dotacji, o których mowa wyżej, przekazanych 15 wojewodom (jedno województwo nie zgłosiło zapotrzebowania). W 2017 r. z budżetu państwa wykorzystano ok. 2 100 000 zł (z zaplanowanych 12 000 000 zł) na utworzenie 38 mieszkań chronionych (samorządy poniosły koszty w takiej samej wysokości). W 2018 r. i w latach następnych (do 2021 r.) na ten cel zaplanowano 24 000 000 zł z budżetu państwa. Ze wstępnych danych ze zgłoszonych zapotrzebowań na rok 2018 wynika, że samorządy chcą utworzyć 136 nowych mieszkań chronionych za kwotę ogółem ok. 27 309 000 zł (w tym dotacja ok. 13 551 000 zł i środki własne samorządów w takiej samej wysokości). W 2018 r. dwa województwa nie zgłosiły zapotrzebowań w tym zakresie. Należy jednak uwzględnić fakt, że znacząca liczba przekazanych zapotrzebowań budzi uzasadnione wątpliwości co do zasadności wydatkowania części kosztów, więc należy założyć, iż ostateczna wysokość dotacji ogółem przyznanej samorządom (analogicznie jak w roku ubiegłym) będzie znacznie niższa.</p> <p>W związku z tym, że zgodnie z ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją programu „Za życiem” podmioty prowadzące mieszkania chronione będą miały czas do dnia 1 marca 2019 r. na dostosowanie do minimalnych standardów określonych w rozporządzeniu, przyjęto założenie co do zakresu tego dostosowania. Po analizie różnic pomiędzy obecnie obowiązującymi przepisami a przepisami nowymi w tym zakresie ustalono, że niezbędne będzie uzupełnienie wyposażenia części mieszkań chronionych np. w komputer z podstawowym oprogramowaniem, wersalkę, czyli ogółem koszt ok. 2 250 zł dla jednego mieszkania chronionego). Przyjęto, że dostosowanie mieszkań do minimalnych standardów pomieszczeń obejmie ok. 519 mieszkań prowadzonych przez JST i ok. 60 – prowadzonych przez OPP. Będą to wydatki jednorazowe, bowiem sprzęty te mogą służyć osobom korzystającym ze wsparcia kilka lat. Natomiast w przypadku tworzenia nowych mieszkań chronionych (z ustawy „Za życiem” sytuacja przedstawia się inaczej – do 2021 r. będą one współfinansowane z budżetu państwa, przy czym nie jest możliwe prognozowanie potrzeb i kosztów od 2019 r., a tym bardziej po roku 2021.</p>
--	---

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Określenie minimalnego standardu usług świadczonych w mieszkaniach chronionych oraz minimalnego standardu pomieszczeń służyć ma zapewnieniu najpotrzebniejszego wsparcia osobom w mieszkaniach chronionych treningowych i mieszkaniach chronionych wspieranych i w dogodnych warunkach pobytu.						
Niemierzalne								

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwroconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja może mieć wpływ na rynek pracy wynikający z ewentualnych zmian dotyczących zwiększenia zatrudnienia specjalistów w mieszkaniach chronionych do realizacji zadań wynikających z podziału mieszkań chronionych na 2 rodzaje.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, że przepisy rozporządzenia wejdą w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.